

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการพัฒนาวัดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยผู้วิจัย กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามลำดับ ดังนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในวัดพระปฐมเจดีย์ซึ่งมาจากประชากรที่เข้ามาบูชารูปเทียนทอง ระหว่างเดือนตุลาคม ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยเฉลี่ยในสามเดือนจำนวน ๒๗,๙๐๐ คน^๑

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวของวัดพระปฐมเจดีย์

๑) การหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยนำไปกำหนดหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

^๑วัดพระปฐมเจดีย์, สมุดเบิกและจำนำรูปเทียนทองพระร่วง, เล่มที่ ๓, พ.ศ. ๒๕๕๙.

นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๙๕ คน จากจำนวน ๒๗,๙๐๐ คน ได้ดังนี้ จากสูตรคำนวณ

$$\frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมด ๒๗,๙๐๐ คน เมื่อแทนค่าในสูตรจะได้ดังนี้

$$n = \frac{27,900}{1 + 27,900(0.05)^2}$$

$$n = \frac{27,900}{1 + 69.75}$$

$$n = \frac{27,900}{70.75}$$

$$n = 394.34$$

เพราะฉะนั้นจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ ๓๙๕ คน

๒) วิธีการสุ่มตัวอย่าง

๑. หาขนาดกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละเดือนด้วยการเปรียบเทียบสัดส่วน ตามสูตร

๒. วิธีการสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตามระดับชั้นอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การวิจัยเรื่อง การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

๑. พระพรหมเวที (สุเทพ ฝุสฺสธมฺโม)

เจ้าคณะภาค ๑๕

เจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

๒. พระเทพมหาเจติยาจารย์ (ชัยวัฒน์ ปญฺญาสิริ) รองเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์

๓. พระศรีวิสุทธิวงศ์ (สุวิทย์ ปริชชญญ)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๔. พระครูพิพิธเจติยาภิบาล (บัวทอง ถาวโร)	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดพระปฐมเจดีย์
๕. นายสุรเชษฐ์ จันทร์คุณ	หัวหน้าสำนักงานจัดประโยชน์ฯ
๖. นางจิตติรัตน์ คำภูไทย	หัวหน้าวัฒนธรรมจังหวัดนครปฐม
๗. นายพิสิษฐ์ เขาวนเจริญวุฒิ	นักประชาสัมพันธ์ชำนาญการ จังหวัดนครปฐม
๘. นายอัศวิน วัฒนชัย	พนักงานศาสนการวัดพระปฐมเจดีย์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑) ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม

๑. ศึกษาหลักการและแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จากเอกสารและผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างเครื่องมือการวิจัย

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยโดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ

๕. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๖. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับนักท่องเที่ยวที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๗. ปรับปรุงแก้ไข

๘. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

๒) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ศึกษาพัฒนาขึ้นตามกรอบของการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล โดยจัดแบ่งแบบสอบถามออกเป็น ๓ ตอน ประกอบด้วยดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วยข้อคำถามมีจำนวน ๖ ข้อ คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้ง ที่มาท่องเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม โดยจัดทำเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้จัดแบ่งข้อคำถามการพัฒนาออกเป็น ๔ ด้าน ๆ ๖ ข้อ รวม ๒๔ ข้อ ได้แก่

- ๑) ด้านการจัดการศาสนสถาน
- ๒) ด้านการจัดการศาสนบุคคล
- ๓) ด้านการจัดการกิจกรรม
- ๔) ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

โดยที่ผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับโดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

- ๕ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ เห็นด้วยมากที่สุด
- ๔ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ เห็นด้วยมาก
- ๓ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ เห็นด้วยปานกลาง
- ๒ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ เห็นด้วยน้อย
- ๑ หมายถึง ระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับ เห็นด้วยน้อยมาก^๒

ผู้วิจัยได้นำค่าเฉลี่ยมาใช้ในการบรรยายลักษณะของตัวแปร จึงได้กำหนดเกณฑ์ของค่าเฉลี่ยไว้ ดังนี้

- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๔.๕๐ – ๕.๐๐ หมายความว่า มีความคิดเห็นต่อการจัดการวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๓.๕๐ – ๔.๔๙ หมายความว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๒.๕๐ – ๓.๔๙ หมายความว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๕๐ – ๒.๔๙ หมายความว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อย
- ค่าเฉลี่ยตั้งแต่ ๑.๐๐ – ๑.๔๙ หมายความว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการวัด อยู่ในระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด^๓

^๒ชุดิระ ระเบียบและคณะ, ระเบียบวิธีวิจัย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒), หน้า ๑๐๘.

^๓บุญชม ศรีสะอาด, การวิจัยเบื้องต้น, พิมพ์ครั้งที่ ๗ (กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๙๙.

ตอนที่ ๓ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม (Open ended Questionnaire)

๓) การตรวจหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาค่าความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมจำนวน ๕ ท่าน ประกอบด้วย

๑. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุทโธ, ดร. อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม
๒. ผศ.ดร.ประสิทธิ์ ทองอุ่น อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม
๓. ดร. พิชราวลัย ศุภภา อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม
๔. ดร. ภูริวัจน์ ปุณยวุฒิปรีดา อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม
๕. ว่าที่ร้อยตรีหญิง ดร. สุทธญาณ โอบอ้อม อาจารย์ประจำวิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดไร่ขิง พระอารามหลวง จังหวัดนครปฐม

เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้ และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC: Index of item-Objective Conguence) โดยได้ค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๖ ขึ้นไปทุกข้อ

๓. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว ณ สภากลางพาวัดไร่ชิง ตำบลไร่ชิง อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)

๔. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้แจกกลุ่มตัวอย่างจริงในการวิจัยต่อไป

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง การจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑. แนวทางในการส่งเสริมการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนสถาน

๒. แนวทางในการส่งเสริมการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการศาสนบุคคล

๓. แนวทางในการส่งเสริมการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดกิจกรรม

๔. แนวทางในการส่งเสริมวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ บทความ งานวิจัยและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์จังหวัดนครปฐม

๒. ผู้ศึกษาได้สร้างแบบสอบถามและหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

๓. ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ราชวรมหาวิหาร จังหวัดนครปฐม จำนวน ๓๔๕ คน ซึ่งในการแจกแบบสอบถามผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง

๔. ในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งใช้วิธีสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูล โดยการจดบันทึก และการบันทึกเทป

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

๑). นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำมาคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒). ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓) การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ(ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๒. ระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัด นครปฐม วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยววัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัด นครปฐม

๔). การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยว วัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สถิติที่ใช้คือ การทดสอบค่าที (t – test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่มและการทดสอบค่า เอฟ (f – test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕

๕). ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับ พฤติกรรมการจัดการวัดเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธของวัดพระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม ผู้วิจัย จะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิดจากนั้นจะทำการวิเคราะห์โดยใช้ การแจกแจงความถี่ (Frequency)

๖). ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)